

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS DOMBOG

HØJESTERETS DOM
afsagt mandag den 28. november 2011

Sag 294/2009

(1. afdeling)

Københavns Kommune
(advokat Anders Valentiner-Branth)

mod

Appelindstævnte

(advokat Emil Baumann Geist)

I tidligere instans er afsagt dom af Østre Landsrets 23. afdeling den 28. oktober 2009.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Børge Dahl, Asbjørn Jensen, Jytte Scharling, Jens Peter Christensen og Oliver Talevski.

Påstande m.v.

Appellanten, Københavns Kommune, har gentaget påstanden om afvisning, subsidiært frifindelse.

Appelindstævnte, har påstået stadfæstelse.

Appelindstævnte har endvidere nedlagt påstand om, at Københavns Kommune skal anerkende, at indførelsen af et standsningsforbud i Rosengården, København K, vil udgøre et ekspropriativt indgreb over for **Appelindstævnte**.

Københavns Kommune har heroverfor påstået frifindelse.

Sagen drejer sig om, hvorvidt **Appelindstævnte** har søgsmålskompetence til at få prøvet gyldigheden af Københavns Kommunes afgørelse fra 2007 om etablering af et stands-

ningsforbud i gågaden Rosengården i København, hvorfra [Appelindstævnte] driver sin virksomhed. Sagen angår endvidere spørgsmålet, om standsningsforbuddet var ugyldigt som følge af en række påberåbte mangler, herunder at [Appelindstævnte] ikke blev hørt som part, inden kommunen indførte et standsningsforbud. For Højesteret angår sagen yderligere, om indførelsen af et standsningsforbud i Rosengården udgør ekspropriation i forhold til [Appelindstævnte].

Anbringender

Københavns Kommune har med hensyn til påstanden om afvisning gentaget, at [Appelindstævnte] ikke har søgsmålskompetence, fordi [Appelindstævnte] ikke har formøden retlig interesse i at få prøvet standsningsforbuddets gyldighed.

Kommunen har med hensyn til den subsidiaire påstand om frifindelse gentaget, at [Appelindstævnte] ikke var part i sagen om etablering af et standsningsforbud, og at afgørelsen ikke var i strid med proportionalitetsprincippet. Kommunen har videre anført, at afgørelsen udelukkende var båret af saglige hensyn. Kommunen har endelig anført, at eventuelle sagsbehandlingsfejl m.v. ikke havde nogen væsentlig betydning for afgørelsen om standsningsforbud.

Kommunen har i relation til [Appelindstævntes] påstand om ekspropriation anført, at indførelsen af et standsningsforbud ikke udgør et ekspropriativt indgreb i forhold til [Appelindstævnte], men har karakter af erstatningsfri regulering. En standsningsforbudszone udgør en generel regulering, hvis sigte alene er at regulere objektivt bestemte situationer (standsninger i et givet tidsrum), og som alene rammer en abstrakt personkreds (samtlige bilister, der færdes i Rosengården). Det er en forudsætning for at fastslå, at standsningsforbudszone i Rosengården helt ekstraordinært udgør et ekspropriativt indgreb over for [Appelindstævnte], at [Appelindstævnte] godtgør, at standsningsforbuddet til trods for dets generelle karakter ud fra en samlet vurdering rammer [Appelindstævnte] på en sådan måde, at dette hjemler et grundlovsmæssigt krav på erstatning. Denne bevisbyrde har [Appelindstævnte] ikke løftet, og [Appelindstævntes] manglende opfyldelse af de fremsatte opfordringer til at dokumentere, på hvilken måde indførelsen af den tidsbegrænsede standsningsforbudszone har gjort indgreb i [Appelindstævntes] rettigheder, skal tillægges processuel skadevirkning. Da der i denne sag ikke er indført et egentligt kørselsforbud, men alene et tidsbegrænset standsningsforbud, kan principperne i vejlovens § 69 ikke føre til, at der foreligger ekspropriation, således som [Appelindstævnte] gør gældende.

Appelindstævnte har i relation til Københavns Kommunes påstand om afvisning gentaget, at **Appelindstævnte** har retlig interesse i at få prøvet gyldigheden af kommunens afgørelse om standsningsforbud.

For så vidt angår kommunens påstand om frifindelse har **Appelindstævnte** gentaget, at det var part i sagen om indførelsen af et standsningsforbud og skulle have været hørt. I øvrigt var afgørelsen uproportional. **Appelindstævnte** har yderligere anført, at kommunens afgørelse var udtryk for magtfordrejning, og at den byggede på usaglige kriterier, idet standsningsforbuddet blev indført for at varetage særinteresser hos en række erhvervsdrivende i Rosengården.

Appelindstævnte har til støtte for påstanden om ekspropriation anført, at et standsningsforbud har direkte, væsentlig og individuel betydning for selskabet. Forbuddet indebærer en væsentlig forringelse af **Appelindstævntes** fornødne vejadgang. **Appelindstævnte** har i den forbindelse henvist til, at der efter vejlovens § 69, stk. 2, skal betales erstatning, hvis anlæggelse af en ny offentlig vej eller ombygning af en eksisterende vej medfører, at der ikke længere er fornøden vejadgang til en ejendom. Efter praksis finder bestemmelsen i vejlovens § 69 analog anvendelse i situationer, hvor en beslutning efter færdselslovens bestemmelser om regulering af trafikken betyder, at en ejendom ikke længere har fornøden adgang, herunder ved etablering af gågader, hvor nødvendig kørsel til en ejendom afskæres eller begrænses. Ved etablering af gågader påhviler det vejmyndigheden så vidt muligt at sikre, at der fortsat er fornøden vejadgang fra ejendomme langs gågaden til offentlig vej, og en ejer af en ejendom har krav på erstatning, såfremt det ikke er muligt for vejmyndigheden at etablere fornøden vejadgang.

Supplerende sagsfremstilling

I en e-mail af 16. oktober 2007 fra **Person 3**, Københavns Kommune, til **Person 6**, Københavns Politi, hedder det bl.a.:

”...

Vi har fået en henvendelse fra de fleste forretninger i Rosengården, som ønsker at vi hjælper dem, da der ofte parkeres i gågaden af lastbiler og erhvervskøretøjer. Mange parkerer netop her, da der er standsningsforbudszone på Kultorget. Jeg foreslår derfor at denne standsningsforbudszone udvides til også at gælde i Rosengården. Den skal så gælde i samme tidsrum nemlig kl. 11 – 17 og lørdag kl. 11 – 13.

Jeg skal bede om jeres holdning til dette. Se i øvrigt medsendte skitse og foto af det eksisterende skilt på Kultorget.

...”

I **Person 6's** svar ved e-mail af 18. oktober 2007 hedder det bl.a.:

”...

Jeg har modtaget din mail vedrørende udvidelse af standsningsforbudszonen ved Kultortorvet til at omfatte Rosengården.

Jeg har besigtiget stedet, og fra politiets side er der intet til hinder for dette.

...”

Efter landsrettens dom, som Københavns Kommune ankede til Højesteret, genoptog kommunen sagen om standsningsforbud og foretog ved brev af 24. november 2009 partshøring af **Appelindstævnte**. I brevet anførte kommunen, at det efter kommunens vurdering var usikkert, om **Appelindstævnte** havde den fornødne interesse i sagen til at være part i forvaltningslovens forstand, men kommunen valgte for en god ordens skyld alligevel at partshøre **Appelindstævnte**.

Efter modtagelsen af et høringssvar fra **Appelindstævnte** traf Københavns Kommune ved brev af 28. januar 2010 en ny afgørelse om etablering af tidsbegrænset standsningsforbudszone i Rosengården. Det hedder i afgørelsen bl.a.:

”...

Kommunen har – efter forudgående indhentelse af politiets samtykke – besluttet at indføre en tidsbegrænset standsningsforbudszone i Rosengården gældende mellem kl. 11-17 på hverdage.

Grundlaget for kommunens afgørelse

Kommunen har ved afgørelsen lagt vægt på følgende almene hensyn:

- Sikring af at gågaden fungerer som et attraktivt byrum af høj kvalitet med gode udfoldelsesmuligheder for de mange mennesker, der ønsker at benytte gågaden efter dens formål.
- Sikring af et attraktivt og så vidt muligt bilfrit miljø i gaden, der giver mulighed for optimal udfoldelse for de mennesker, der vælger at bruge byen, herunder mulighed for at skabe liv gennem etablering af muligheder for udeservering mv.
- Opfyldelsen af den samlede strategi for Middelalderbyens byliv, som Københavns Borgerrepræsentation har vedtaget.

At disse almene hensyn har stor vægt ved etableringen af attraktive byrum er veldokumenteret ikke alene ved kommunens mangeårige erfaringer men også ved uafhængig forskning.

...

Den trufne beslutning i forhold til Rosengården er således et led i kommunen overordnede strategi, og det er kommunens vurdering, at afgørelsen er fuldt tilstrækkeligt begrundet i de ovenfor beskrevne vægtige almene hensyn, herunder i forhold til at skabe et attraktivt og i videst muligt omfang bilfrit byrum.

Henset til de bemærkninger herom, som er anført i dit brev af 7. december 2009, skal det for god ordens skyld understreges, at det er de ovenfor anførte almene hensyn, der – som det også var tilfældet i forhold til den tidligere beslutning om at etablere en standsningsforbudszone i Rosengården – har betydning for kommunens vurdering af, at der er det fornødne behov for etableringen af en tidsbegrænset standsningsforbudszone i Rosengården.

Hensyn, der ikke er af almen karakter, herunder hensynet til at fremme enkelte erhvervsdrivendes særinteresser, har således ikke indgået i kommunens overvejelser. Varetagelsen af sidstnævnte hensyn vil i øvrigt ikke lovligt kunne finde sted med hjemmel i færdselslovens § 92. Ved anvendelsen af færdselslovens § 92 er kommunen afskåret fra at lægge vægt på andet end almene hensyn ved reguleringen af færdselsforholdene, herunder parkeringsforholdene, på de offentlige veje, medmindre der undtagelsesvist er etableret et særligt hjemmelsgrundlag, som tilfældet f.eks. er i forhold til reservation af invalideparkeringspladser til bestemte borgere/køretøjer. Kommunen kan således ikke lovligt etablere et generelt tidsbegrænset standsningsforbud på en offentlig vej f.eks. alene på grund af et særligt hensyn til en enkelt beboer eller en enkelt erhvervsdrivende.

For så vidt angår det anførte om, at den eksisterende gågadeskiltning vil kunne blive suppleret af konkrete parkeringsforbudstavler, hvilket efter din vurdering ville have samme effekt som en tidsbegrænset standsningsforbudszone, kan kommunen oplyse, at bilister med køretøj må forventes at have kendskab til betydningen af de enkelte færdselstavler, herunder at en gågadezonetavle i sig selv indeholder et parkeringsforbud undtagen i afmærkede felter. Da der herudover er en formodning mod, at der opsættes færdselstavler uden en selvstændig betydning, vil sådanne konkrete tavler kunne forvirre bilister i forhold til, om forbuddet starter ved denne tavle, og sådanne tavler vil derfor kunne være vildledende idet det kunne forlede bilister til at tro at parkering er tilladt hvor p-forbudstavlen ikke er opsat. Der er et forbud mod indførelsen af sådan vildledende afmærkning, jf. forudsætningsvist det anførte i færdselslovens § 99 og § 7 i bekendtgørelse om anvendelse af vejafmærkning. Det anførte om supplerende afmærkning vil derfor ikke kunne føre til et andet resultat.

Kommunen har derfor også af denne grund i forhold til denne afgørelse alene lagt vægt på de ovennævnte almene hensyn til sikring af et attraktivt byrum m.v.

Det er derfor i det hele taget kommunens vurdering, at der er et sådant behov for den pågældende tidsbegrænsede standsningsforbudszone, at det er tilstrækkeligt nødvendigt at etablere en sådan zone allerede nu.

Standsningsforbudszonens tidsmæssige udstrækning

Ved fastlæggelsen af, hvilket nærmere tidsrum standsningsforbudszonen skal gælde i, har kommunen på den ene side inddraget hensynet til at mindske de begrænsede gener, som standsningsforbudszonen vil kunne medføre for gadens erhvervsdrivende og beboere og på den anden side varetagelsen af forbudszonens generelle sigte om at sikre et attraktivt byrum, herunder et bilfrit miljø m.v.

Rosengården er omgivet af en række gårdgader, herunder f.eks. Kultorvet, hvor der allerede var etableret en tidsbegrænset standsningsforbudszone i tidsrummet mellem klokken 11 og 17. Det er almindeligt anerkendt, at en ensartet regulering af de samme forhold øger bilisternes mulighed for at kende og forstå de indførte forbud m.v. Såfremt kommunen opererede med to forskellige tidszoner i et sammenhængende geografisk område, ville dette kunne give anledning til meget tvivl, og endda til at enkelte bilister

ville kunne blive vildledt. Også hensynet til at opnå en ensartet regulering af det samlede område har indgået ved kommunens vurdering i forhold til den tidsmæssige udstrækning af standsningsforbudszone.

Det er under alle omstændigheder kommunens opfattelse, at det ved beslutningen om at begrænse standsningsforbudszone til kun at finde anvendelse i tidsrummet mellem klokken 11 og 17, er blevet sikret, at forbudszone ikke udstrækkes videre end formålet tilsiger og berettiger.

...

Forbudszonens mulige ekspropriative karakter

Kommunen har i forbindelse med sagens afgørelse overvejet, om det må antages, at indførelsen af standsningsforbudszone helt undtagelsesvis vil indebære begrænsninger for din virksomhedsudøvelse i Rosengården af en så intensiv karakter, at indførelsen af forbudszone konkret opnår ekspropriativ karakter.

Det er kommunens vurdering, at dette ikke kan antages at være tilfældet.

Kommunen har lagt vægt på, at de offentlige veje har karakter af infrastrukturarealer, hvor der gælder en allemandsret. Enkeltpersoner har som udgangspunkt ikke adgang til at opnå særrettigheder over sådanne arealer.

Dette er f.eks. udtrykkeligt fremhævet i vejlovens § 88, stk. 2, hvorefter der ikke kan vindes hævd over offentlige veje. Samme tankegang ligger bag bestemmelsen i § 90, stk. 7, hvorefter en nedlæggelse af en offentlig vej ikke kan begrunde et erstatningskrav mod kommunen.

Hertil kommer, at dansk rets udgangspunkt er, at bilisterne skal parkere deres køretøj inde på egen ejendom, jf. det anførte i udstykningsloven, byggeloven og vejloven herom. Du har således ikke som erhvervsdrivende i Rosengården en retsbeskyttet adgang til ubegrænset at kunne parkere eller foretage af- og pålæsninger på offentlig vej i umiddelbar tilknytning til din virksomheds domicil.

Det helt klare udgangspunkt er, at en generel regulering i form af en tidsbegrænset standsningsforbudszone ikke har karakter af et ekspropriativt indgreb, og derfor allerede af denne grund ikke berettiger til en erstatning.

Det kræver således meget stærke konkrete grunde i netop det foreliggende tilfælde, hvis der helt undtagelsesvist skulle være tale om et ekspropriativt indgreb her.

Det er kommunens opfattelse at der ikke i den konkrete situation foreligger sådanne grunde, idet kommunen herved har lagt vægt på følgende:

- At der i Rosengården blev indført gågade, herunder et parkeringsforbud, delvist i 1975 og helt i 1978,
- At du først erhvervede din virksomhed i 1985, hvorfor du således ved erhvervelsen var bekendt med det eksisterende parkeringsforbud.
- At det er alene er stramningen af reguleringen fra et parkeringsforbud til en tidsbegrænset standsningsforbudszone, der kan være af betydning ved vurderingen

af, om der er tale om et ekspropriativt indgreb, hvilket begrænser virkningen og intensiteten af indgrebet betydeligt.

- At indgrebet er tidsbegrænset til perioden mellem klokken 11 og 17, hvorfor det i hvert til en vis grad er muligt at planlægge af- og pålæsning mv. til andre perioder. Der kan herved også henvises til din forklaring til landsretten om, at der gennemsnitligt er under 10 akutopgaver om ugen, hvilket begrænser virkningen og intensiteten af indgrebet betydeligt.
- At der er alternative parkeringspladser i området, selv om der kan være længere at gå. Der kan herved henvises til, at der i mange ejendommen i København ikke er elevator, og at det i disse situationer er muligt for dine ansatte f.eks. at bære materialet fra vognen til 5. sal, når de er ude hos kunden, hvorfor det normalt også må være muligt for dine ansatte at bære materialet fra forretningen til f.eks. Peter Huitfeldtsgade eller Fiolstræde.
- At du i din forklaring for landsretten oplyste, at virksomheden selvfølgelig har kunnet mærke krisen, men at der ikke herudover er sket den store ændring siden 2007, hvorfor standsningsforbudszone indførelse ultimo 2007 ikke i sig selv kan have haft den store betydning for omfanget af din virksomhed, hvilket begrænser virkningen og intensiteten af indgrebet betydeligt.
- At du ikke herudover ses at have fremført konkrete oplysninger m.v., der kan underbygge en antagelse om, at indførelsen af et generelt og tidsbegrænset standsningsforbud i Rosengården rammer dig på en måde, som må betragtes som atypisk og uforholdsmæssigt hårdt for et standsningsforbud.

Ved vurderingen af dette spørgsmål har kommunen endvidere lagt vægt på, at etableringen af en standsningsforbudszone i medfør af færdselslovens § 92, har karakter af en generel regulering, hvis sigte alene er at regulere objektive bestemte situationer (standsninger i et givet tidsrum), og som alene rammer generelt (samtlige bilister der færdes i Rosengården).

...

Proportionalitet

Det følger af ovenstående, at der er særdeles gode grunde til at indføre den pågældende tidsbegrænsede standsningsforbudszone, og at der ikke er meget tungtvejende grunde, der taler imod denne beslutning.

Det er på denne baggrund kommunens vurdering, at det ikke strider mod proportionalitetsprincippet at træffe denne afgørelse.

...”

I en udtalelse af 28. maj 2010 fra **Person 6**, Københavns Politi, hedder det bl.a.:

”...

I denne sag som i alle andre vejsager, blev der startet en sag op i medfør af færdselslovens § 92, stk. 1, idet vejbestyrelsen for en offentlig vej med samtykke fra politiet kan træffe færdselsmæssige bestemmelser, som indvirker på vejens udnyttelse eller indretning.

Der blev i sagens anledning besigtiget i Rosengården, der er udlagt som gågade. Vejmyndighedens skitseforslag blev gennemgået, og den blev fundet i overensstemmelse med bekendtgørelse om anvendelse af vejafmærkning, således at overtrædelse af den opsatte skiltning og afmærkning kunne retshåndhæves.

På den baggrund og for at forhindre ulovlig standsning eller parkering i Rosengården meddelte vi i e-mail den 18. oktober 2007 politiets samtykke til den ønskede udvidelse af standsningsforbudszonen.

Den 30. oktober 2007 fremsendte Center for Trafik en arbejdsrekvisition samt en afmærkningsplan for tavlerne i Rosengården. Efterfølgende blev opsætningen af tavlerne færdigmeldt fra Center for Trafik, og Vejsektionen besigtigede på stedet den 18. januar 2008, hvor det blev konstateret, at tavlerne var opstillet som aftalt.
..."

Områdechef **Person 5** fra Københavns Kommune har i en udtalelse af 18. juni 2010 anført bl.a.:

"...

Kommunen har et større antal gågader og pladser, hvor et væsentligt formål er at fremme et levende byliv og bymiljø.

Gågaderne er reserveret for gående, og det er forbudt at parkere i gågaderne. I en række tilfælde har parkeringsforbuddet imidlertid ikke været tilstrækkeligt til at sikre den almene formål – at fremme et levende byliv og bymiljø

Når kommunen for eksempel efter en konkret trafikal vurdering konstaterer, at der parkeres ulovligt i en gågade, og hvis ikke pålagte afgifter afhjælper dette over en periode, kan kommunen skærpe restriktionen og indføre standsningsforbud.

Det gælder blandt andet Kultorvet og Købmagergade.

På Kultorvet og i Købmagergade har kommunen tidligere etableret standsningsforbudszoner kl. 11-17 på hverdage og kl. 11-13 på lørdage. Rosengården ligger op imod Kultorvet og da kommunen efter besigtigelse og skærpet parkeringskontrol fandt at gågaden ikke levede op til det almene formål om at fremme byliv og bymiljø, udvidede vi standsningsforbudszonen til at omfatte Rosengården. Herved etablerede vi ensartede forhold begge steder.

Tilsvarende er der etableret tidsbegrænsede standsnings-forbudszoner kl. 11-04 på hverdage og kl. 11-04 på lørdage i f.eks. Nyhavn mellem Toldbodgade og Bredgade i den side, hvor der foregår udeservering, og i Blågårdsgade – også her grundet udeservering.
..."

Færdselsloven

I færdselslovens § 92, stk. 1, hedder det under overskriften "Færdselsindskrænkninger" bl.a.:

"§ 92. Vejbestyrelsen for en offentlig vej kan med samtykke fra politiet træffe færdselsmæssige bestemmelser, som indvirker på vejens udnyttelse eller indretning. ... Der kan bl.a. træffes bestemmelse om

- 1) parkering og standsning,
- 2) etablering af fodgængerfelter og
- 3) forbud mod visse færdselsarter, herunder med henblik på etablering af gågader."

Bestemmelsen fik sin nuværende formulering ved lov nr. 292 af 28. april 2000 om ændring af bl.a. færdselsloven. I bemærkningerne til det lovforslag, som bestemmelsen er baseret på, hedder det bl.a. (L 156, Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, s. 4202):

" ...

Ved forslaget § 1, nr. 11, foreslås det med bestemmelserne § 92 og § 92 a at ændre kompetencen til at træffe færdselsmæssige bestemmelser på offentlige veje og på private fællesveje i byerne, således at vejbestyrelsen fremover med enkelte undtagelser træffer afgørelse med samtykke fra politiet. Efter de nugældende regler er det politiet, der med samtykke fra vejbestyrelserne eller vejmyndighederne, træffer sådanne færdselsmæssige bestemmelser.

De foreslåede bestemmelser er i overensstemmelse med regeringsgrundlaget af marts 1998, hvori er anført, at der skal tilvejebringes lovgivningsmæssig mulighed for, at kommuner kan foretage trafikreguleringer. Derudover har regeringen i en række tilfælde tilskyndet kommuner til at tage færdselssikkerhed på dagsordenen, herunder at udarbejde egentlige trafikhandlingsplaner.

Det er regeringens vurdering, at der ved at give kommuner og amtskommuner mulighed for at foretage færdselsregulerende foranstaltninger, således at trafikhandlingsplaner og øvrig kommunal planlægning fremover i videre omfang kan gennemføres som en helhed, sikres en styrkelse af det lokale trafikpolitiske arbejde. Det er ligeledes regeringens vurdering, at der for at styrke dette arbejde må ske en reel overførelse af kompetence, således at ansvaret for de færdselsregulerende foranstaltninger i forbindelse med trafikhandlingsplaner m.v. overgår til kommuner og amtskommuner.

..."

Højesterets begrundelse og resultat

Spørgsmålet om søgsmålskompetence

Københavns Kommune, Teknik- og Miljøforvaltningen, traf i slutningen af 2007 i henhold til færdselslovens § 92, stk. 1, en afgørelse, der bl.a. indebar, at standsning på hverdage mellem kl. 11 og 17 var forbudt i gågaden Rosengården i København. **Appelindstævnte** drev virksomhed fra adressen Rosengården 8, hvor **Appelindstævnte** havde butik, kontor og lager. Det må efter **Person 4's** forklaring lægges til grund, at **Appelindstævntes** ansatte i løbet af en ar-

bejdsdag jævnligt standsede i Rosengården for bl.a. at hente materialer og værktøj. Højesteret finder på denne baggrund, at [Appelindstævnte] blev så konkret berørt af standsningsforbuddet, at [Appelindstævnte] har retlig interesse i at få prøvet gyldigheden heraf. Københavns Kommunes påstand om afvisning kan derfor ikke tages til følge.

Spørgsmålet om gyldigheden af kommunens afgørelse fra 2007 om standsningsforbud

Københavns Kommunes sag om standsningsforbud blev indledt på baggrund af henvendelser fra en anden erhvervsdrivende i Rosengården, hvori der blev klaget over, at [Appelindstævnte] overtrådte det eksisterende parkeringsforbud. Efter besigtigelse af forholdene undlod kommunen at indføre et standsningsforbud. Herefter kom der en henstilling fra alle erhvervsdrivende i Rosengården bortset fra [Appelindstævnte] om indførelse af et standsningsforbud i Rosengården. Kommunen genoptog sagen og traf – efter at have indhentet samtykke fra politiet – afgørelse om at indføre et standsningsforbud.

Henset til baggrunden for, at kommunen genoptog sagen, og efter det ovenfor anførte om [Appelindstævnte] brug af muligheden for at standse i Rosengården finder Højesteret, at [Appelindstævnte] på trods af standsningsforbuddets generelle karakter måtte anses for at være så væsentligt og individuelt berørt heraf, at [Appelindstævnte] skulle tillægges partsstatus. Af henvendelserne fra de andre erhvervsdrivende i Rosengården måtte kommunen forstå, at [Appelindstævntes] virksomhed adskilte sig fra den almindelige butiksvirksomhed i gaden med hensyn til interessen i kortvarige standsninger. [Appelindstævnte] burde derfor have været partshørt, inden kommunen traf afgørelse om indførelse af standsningsforbuddet, jf. herved forvaltningslovens § 19, stk. 1.

Efter bevisførelsen for Højesteret findes det godtgjort, at kommunens afgørelse fra 2007 var båret af hensynet til færdselsforholdene og udviklingen af byliv og bymiljø i området. Disse forhold er saglige hensyn, som kommunen kan lægge vægt på ved afgørelser efter færdselslovens § 92, stk. 1. Den omstændighed, at et standsningsforbud tillige var i en række erhvervsdrivendes interesse, indebærer ikke, at afgørelsen er udtryk for magtfordrejning eller i øvrigt usaglig. Der er ikke under sagen fremkommet noget, som giver Højesteret grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering, hvorefter ulemperne ved standsningsforbuddet ikke stod i misforhold til de hensyn, som kommunen kunne varetage. Afgørelsen var derfor ikke i strid med proportionalitetsprincippet.

Kommunens afgørelse om standsningsforbud fra 2007 var således ikke ugyldig som følge af magtfordrejning, inddragelse af usaglige kriterier eller manglende proportionalitet.

Højesteret finder det tilstrækkeligt godtgjort, at der ikke ved partshøring af Appellinstævnte, inden der blev truffet afgørelse om standsningsforbud, ville være fremkommet noget, som kunne føre til en anden afgørelse. Der er derfor heller ikke grundlag for at fastslå, at afgørelsen om standsningsforbud var ugyldig som følge af manglende partshøring af Appellinstævnte.

Ekspropriationsspørgsmålet

Rosengården er en gågade i indre by i København, og parkering i Rosengården har været forbudt siden 1978. Indførelsen af et tidsbegrænset standsningsforbud som sket i afgørelsen fra 2007 var et led i den trafikale udvikling i området, og denne afgørelse må som udgangspunkt anses for en erstatningsfri regulering. Det oplyste om standsningsforbuddets betydning for Appellinstævnets drift giver ikke grundlag for at fravige dette udgangspunkt og fastslå, at afgørelsen udgjorde ekspropriation i forhold til Appellinstævnte, jf. grundlovens § 73.

Efter det anførte tages Københavns Kommunes påstand om frifindelse til følge.

Efter sagens baggrund og forløb finder Højesteret, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for landsret eller Højesteret til den anden part.

Thi kendes for ret:

Københavns Kommune frifindes.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for landsret eller Højesteret til den anden part.

--oo0oo--

**Udskriftens rigtighed bekræftes.
Højesteret, den 28. november 2011.**